

OVLIVŇOVÁNÍ A DEZINFORMACE

Ted' víme, co jsou zprávy vlastně zač, a také, jak se mění v závislosti na tom, kdo a jak je sděluje. Pravda se v nich někdy přikrášluje a jindy se zase dává přednost jedněm zprávám před druhými, na které se zapomene. To není dobrý přístup, jenže my jako publikum dokážeme poznat, jestli se k nám dostává vyrovnaný přehled informací. Pokud ne, můžeme alternativní zdroje hledat jinde. Představte si ale, že zprávy někdo schválně falšuje, ať už očividně, nebo ne. Takové dezinformace se pak dají použít pro podkopání důvěry ve vládu nebo pro ovlivňování voleb. Jste z toho zmatení? Tak to je přesně to, o co jim jde.

PARODIE

Co když je to celé jeden velký vtíp? Velká část fake news jsou **parodie**, což je něco jako kopie, která si z originálu dělá legraci. Parodie zpráv se nechávají inspirovat skutečnými lidmi a událostmi, ale jsou vyloženě absurdní a vtipné. Dobrá parodie je skoro k nerozeznání od skutečných zpráv a vaším úkolem je poznat, jestli je to jen vtípek.

Některé stránky, které tvoří parodie zpráv, se ani nesnaží být vtipné. Jde jim jen o přilákání návštěvníků. A na takový článek klikne spousta lidí, ať už mu věří, nebo ne. Tyto dvě skupiny se pak dole v komentářích hádají a pak tento kontroverzní článek pošlou svým kamarádům. A všichni ten provoz takové stránce slušně vydělává.

PÁCH
Fake ne
k vyděl
clickba
tak, aby
ale také
nespoku
Používa
konkrét
vládě n
Výsledk
fake ne
bubliná
posilují

TROL
No teda
fake ne
není slo
vysvětl
Než se
už se o
a objev
plných
dá také
firmy z
mají sv
sítích f
zveřej
hádky v

PÁCHÁME NEPLECHU

Fake news nejsou vhodné jen k vydělávání peněz prostřednictvím clickbaitů (příspěvků psaných speciálně tak, aby vás přiměly na ně kliknout), ale také mohou sloužit k zasévání nespokojenosti v řadách občanů. Používají se k tomu fake news zacílené na konkrétní část obyvatelstva, která nevěří vládě nebo jiné části naší společnosti. Výsledkem je rozkol přizívaný dalšími fake news, které se sdílejí ve filtračních bublinách podobně smýšlejících lidí a jen posilují naše předsudky a strach.

TROLLÍ FARMY

No teda, odhalování a vysvětlování fake news je dřina. O to ale jde. Lež není složité odhalit, ale špatně se to vysvětluje ostatním a trvá to dlouho. Než se vám to podaří u jednoho člověka, už se o tom doslechlo dalších sto lidí a objevilo se několik dalších článků plných fake news. Vytvářet fake news dá také práci, jenže od toho jsou tajné firmy zvané „trollí farmy“, které na to mají svoje lidi. Vytvoří si na sociálních sítích falešné loutkové účty, které zveřejňují a sdílejí fake news a začínají hádky v komentářích pod články.

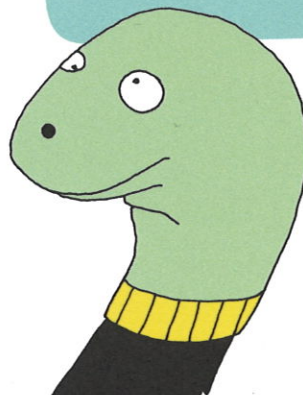

O KOHO JDE?

TWITTERÁTI

Jste twitterát? Tento název vychází ze slova „literát“ neboli nadšenec do všeho okolo literatury. Stejně tak jsou i twitteráti nadšenci do Twitteru, rádi se vrhnou na konkrétní tweet a začínají sžíravé diskuse, kterými dokáží zničit reputaci jeho autora během pár minut. Jenže jimi také někdy odhalí ukryté fake news a dezinformace.

Vlády používají propagandu k manipulaci veřejnosti už dlouhá léta, to není nic nového. Nemají to však už tak snadné, protože v dnešní době většina zpravodajství nepodléhá vládní kontrole a šíří se po internetu. Vlády tedy musely vymyslet nové postupy a jedním z nich je šíření zmatku a nedůvěry pomocí fake news na sociálních sítích.

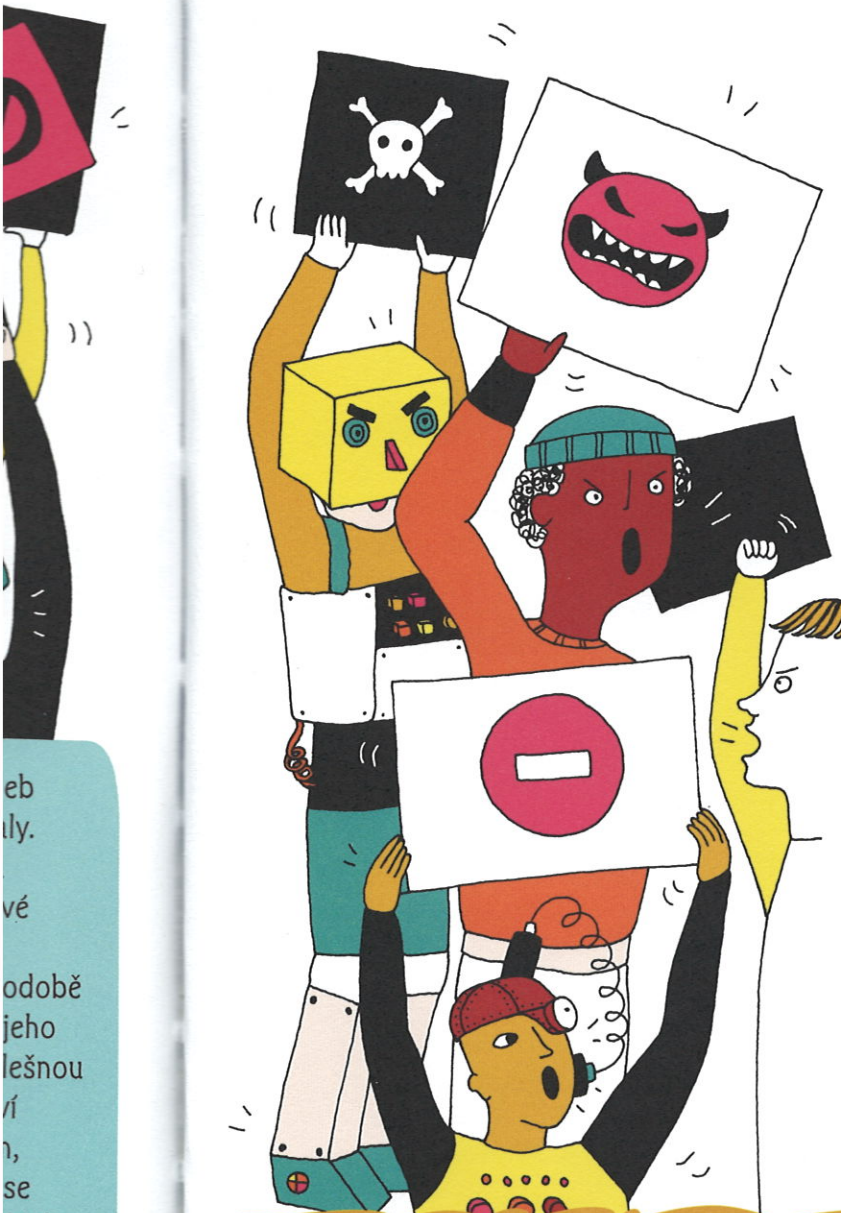
SOCBOTI

Čím víc fake news vidíme, tím víc nás to rozčiluje a plete. Lidští trollí farmáři mají plné ruce práce, takže se část procesu šíření fake news automatizuje s pomocí sociálních botů neboli „sobotů“. Jsou to umělé inteligence (UI), které komentují příspěvky na sociálních sítích. Lidský troll nejdřív nasměruje sobota na konkrétní příspěvek, ten pak pod různými falešnými identitami vytvoří několik komentářů například na podporu autora příspěvku. Navzdory tomu, že soboti jsou UI, tak jsou celkem hloupí a docela se opakují. Stejně ale mohou v očích veřejnosti protěžovat něčí názor a vytvořit dojem, že má velkou podporu, i když jde o fake news, které ve skutečnosti nikdo nepodporoval.

DEEP FAKE

Video bylo dlouho považováno za nejlepší důkaz ze všech. Pokud jste něco natočili na kameru, nebylo sporu o tom, že se to stalo. Bohužel nás technologie dostihla i tady, a i video už je možné zfalšovat. Systém zvaný „deep fake“ třeba umí velice dobře zaměnit něčí tvář. Prozatím ale není stoprocentně úspěšný a neošálí nás pokaždé. Nám lidem jde moc dobře rozeznávat nesrovnalosti v něčí tváři. Jenže tato technologie se bude pořád zlepšovat. A možná už je dokonalá, jen jsme si toho nevšimli...

Fake news se během britských voleb v roce 2019 poněkud zkomplikovaly. Jedna facebooková skupina přišla s chytrým fíglem: všichni její členové pod příspěvek vedoucího politika, kterému fandili, dali komentář v podobě jediného slova „výborně“. Když si jeho protivníci stěžovali, že dostává falešnou podporu pomocí botů, facebookoví podfukáři vystoupili s prohlášením, že jsou skuteční lidé. Jenže pak zase odpůrci daného politika začali pod jeho příspěvky přidávat komentáře typu „Výborně“&name="Martine"syntax/error“, aby to vypadalo, že je tam píše špatně fungující sobot. Tím pádem to byli falešní falešníci, kteří zfalšovali falešné komentáře. A to je pravda. Buďte ve střehu.

CO JDE?

ASTROTURFING

Astroturf je americká značka umělého trávníku. Vypadá jako tráva, ale není to tráva. „Astroturfing“ je zase praktika, při které se různé webové stránky plní falešnými komentáři hlásajícími falešné názory. Například jde o falešné recenze, které se tváří jako skutečné zástupy spokojených uživatelů. Astroturfing se tedy používá jako druh propagandy, díky které určité značky a služby vypadají oblíbeněji, než ve skutečnosti jsou.

POPÍRÁNÍ

Internet je plný nekonečného množství zpráv, ať už falešných, skutečných, nebo i skutečných zpráv o falešných věcech. Vyznat se v tom dá pořádně zabrat a většina lidí na to zkrátka nemá čas. Ignorovat všechny zprávy je zkrátka jednodušší. Jenže když se pak stane něco vážného, vláda může jen mávnout rukou a říct, že to jsou fake news. Trollí farmy plní internet falešnými informacemi a lidem je to jedno. Děje se to tedy vůbec?

KDO JE ZODPOVĚDNÝ ZA LŽI?

Představitelé platform sociálních sítí tvrdí, že nejsou vydavatelé ani novináři. Nejsou tedy zodpovědní za falešný obsah, který lidé sdílejí a zobrazují na jejich stránkách. Myslíte, že je to fér?

